LIETUVA AUŠTANT 2025-IESIEMS
Įsiklausymų vykusių 2025 m. sausio 7 d. ataskaita

Vedėjos: Jolita Buzaitytė-Kašalynienė, jolita.kasalyniene@gmail.com, Agnė Mažvilaitė, agne.mazvilaite@gmail.com, Žilvinas Mažeikis zilvinas.mazeikis@gmail.com, Jonas Gustainis jgustainis@gmail.com

Nuotoliniu būdu, 14 dalyvių

RENGINIO EIGA

17.50 - 18.00 Prisijungimas ir pasisveikinimas

18.00 - 19.00 Dalijimasis išgyvenimais ir patirtimis bendroje grupėje

19.00 - 19.30 Bendroje grupėje paliestų temų išgryninimas. Diskusijos mažose grupėse

19.30 - 20.30 Temų analizė ir hipotezių formulavimas bendroje grupėje

VAIZDINIAI IŠ PIRMOS DALIES:

Mėsmalė

Traktorius aria

Fašizmas

Šiva - blogio naikintojas

Kultūrinė trauma

Uraganų vidurys

Komunizmas

Nebepakeliamas šaršalas

Orveliška situacija: karas – tai taika?

Kreivi Holivudo filmų scenarijai

Europa – senelių namai

Vatikanas

TEMOS IR CITATOS

Asmeninėje sferoje yra viskas gerai, o viešoji kelia daug nerimo

Tai tokios dvi linijos, asmeninė linija yra kaip ir viskas tvarkoj, jaučiuosi saugiai, dirbu savo darbą, rūpinuosi šeima, vaikais, namais, bet ta išorinė, politinė, socialinė linija, tarsi kažkoks šešėlis.

Dvi įmones įkūrėme, pradedam judėti, dirbti su jaunimu. Keistas jausmas, vienoje pusėje lyg viskas gražu, o kitoj pusėj čia tokia mėsmalė, nežinau, tas toks traktorius aria.

Kol galvoji apie savo namus, santykius šeimoje ir savo kaimą, tai viskas yra gerai, tačiau jei pažiūri į platesnį kontekstą, tai supranti, kad nėra taip jau viskas gerai.

Savo aplinka lyg tai dar galiu pasitikėti, bet kas toliau, tai tikrai nežinau. Reikia pripažinti, kad nebeišeina pasitikėti.

Karo nerimas, nuojauta ir nuovargis

Karo nerimas tęsiasi ne pirmus metus. Bus nebus – nežinau.

Visos žinios prasideda nuo karo. Atėjo nauja vyriausybė ir pirmas jos darbas – apsilankymas Ukrainoje.

Toks įspūdis, tarsi būtų kaip 39-ais metais, kad gyvename karo išvakarėse.

Mes gyvenam Lietuvos pariby, tai atrodo, kad nuolat esam kovinėj parengtyje: sėdim ir laukiam – bus čia karas ar nebus.

Labai daug skaičiau apie tarpukario laikotarpį, atominę bombą kūrusius mokslininkus. Įdomus labai metas, kai supranti, kad gali būti visaip, kad tada žmonės irgi turėjo daryti pasirinkimus.

Dviprasmiškas jausmas, jei laikai šautuvą užtaisytą, tai kartais namuose nutinka nelaimė. Šautuvas turi būti įdėtas į seifą.

Jei sako, kad bus tas karas, tai noriu, kad man pasakytų kada, mane pradeda varginti tas tąsymasis.

Kas 30 metų vyksta perturbacijos, geopolitiniai sukrėtimai, galių persiskirstymai jėgų, 70-jų krizė, paskui 90-ųjų, neaišku kaip dabar čia mes išsisuksim, pavyzdžiui, sirai pasinaudojo tuo, kad Rusija kariauja Ukrainoje. Šiaurės Korėja padeda Rusijai, neaišku kaip čia viskas gali išsisukti.

Vertybių krizė – nusivylimas rinkimų rezultatais

Per rinkimus Lietuvoj, Europoj ir JAV, pasijuto labai stiprus vertybių persimainymas. Visuomenė iš lyderių nebereikalauja nei skaidrumo, nei reputacijos. Kandidatuoja ir teisti, ir nuteisti, ir labai abejotinos reputacijos ir vertybių žmonės, o visuomenė juos renka ir jie tampa lyderiais.

Neskaidrumo tema iškilo nacionaliniu, savivaldybių ir organizacijų lygmenimis.

Vokietijoje dabar viskas vyksta taip, kaip buvo, kai naciai atėjo.

Austrijoje kraštutiniai dešinieji formuoja vyriausybę, dar Vengrai ir Slovakai? Kraštutinė dešinė paralelių turi su fašizmu.

Po šių rinkimų tai toks didelis neteisybės jausmas, susiplėšymas savy, nes aš užaugau, kad vertybė yra mokytis, siekti žinių, o tada jas taikyti, o matau, kad dabar į valdžią ateina nieko nebaigę ar net ir teisti. Tada galvoju: jie supranta, kur jie atėjo?

Man, kaip jaunam žmogui rinkimai atnešė nusivylimų virtinę: Nausėda tai OK, nieks nepasikeitė, bet kai mes į Europarlamentą išrenkam Gražulį, į Seimą išrinkta Blinkevičiūtė pasitraukė, tada dar į valdančiąją koaliciją išrinkom Žemaitaitį…

Sąmoningas atsiribojimas nuo viešosios erdvės, atsitraukiant į asmeninę

Karo nerimas tęsiasi ne pirmus metus, bet aš nustojau nerimaut. Pradėjau praktikuoti kundalini jogą, susikaupti ties vidiniu savim, kur tvyro ramybė, kur nėra turbulencijos, o jei ji atsiranda, tai aš pamedituoju ir ramybė vėl sugrįžta.

Disociacija nuo visko, kas vyksta išoriniame pasaulyje. Vis dar seku įvykius, bet pažiūriu į krūvą piktų vienas per kitą rėkiančių balsų, ir galvoju, lai jie rėkia. O mes su draugais, afrikietiškų būgnų ratą darysim, pagrosim. Šiemet labai daug pastangų skyriau tam kas svarbiausia: bendruomenei, šeimai ir sau, savo vidiniam vaikui.

Palaipsniui pereinu prie veiklų, kurios man įdomios, kurias noriu ir galiu sau leisti daryti. Ir nusigręžiu nuo kartais nebepakeliamo šaršalo. Ir jogą praktikuoju, šventai kiekvieną dieną.

Aš savęs sociume nebeatrandu, man atrodo, kad žmonės patiria visokeriopą fizinio ir intelektualinio krūvio perteklių, todėl man meditacija ir kūryba yra išlikimas, kaip atsakas mane supančiam pasauliui.

Labai daug žmonių matau, kurie rūpinasi savimi ir gamta. Sveikatinimasis, kaip išlikimo strategija.

Išgyvenimo strategija, tai toks dreifavimas, atsiribojimas nuo to didelio informacijos srauto.

Pastaruosius metus tai mano išgyvenimo strategija buvo atsiribot nuo to, kas vyksta tiek Lietuvoje, tiek pasauly ir aš tada galiu ramiai funkcionuoti.

Aš ir pati, ir šeimoje, ir vaikai sako, kad reikia džiaugtis dabar gyvenimu, nes išvis neaišku, kas bus.

Negi reikia karu mus gąsdinti, kad mes visi sugrįžtume į “čia ir dabar”, kad pradėtume džiaugtis tuo, kas yra.

Bejėgiškumas ar valdžia yra pajėgi spręsti sudėtingos tikrovės problemas

Viduje (Lietuvoje) taip sudėtinga, taip visi skirtingai mato tuos pačius dalykus, kad sunku susitarti, kaip spręsti problemas, todėl dėmesys nukreipiamas į išorines problemas, tokias kaip karas.

Labai sunku susikalbėti, kai manai, kad vienas esi teisus ar žinai, kaip reikia gyventi, o visi kiti - idiotai, labai sunku susitarti, kai galvojam ne apie bendrus, o tik asmeninius interesus.

Girdime tik apie čekiukų skandalą, socialdemokratų melagystes, korumpuotus politikus. Bet jaučiu, kad valdžioje yra neapsimelavusių, nekorumpuotų, bet jie kažkokie labai tylūs.

Sistemų valdymas dabar yra priėjęs krizę, kad nebežinom kaip valdyt. Didelės kompanijos pasiekia tokį augimo mastą, kad griūna. Tai ir pasaulis, nebeturi atramos taškų nuo pertekliaus.

Europos sąjungos biurokratinis – demokratinis aparatas labai lėtai sukasi.

Vyriausybė nuolat kalba apie karo grėsmę. Jauni žmonės nenori eiti kariauti, mes tarsi žaidžiam, mokomės, bet niekas realiai nesuvokia, vat ir ta kariuomenė nesuvokia, kad iš tikrųjų reikės kariauti.

Ko valdžia mums nepasako? arba ką mes į valdžią projektuojame?

Valdžia mus tik gąsdina karu, kad mobilizuotų, sutelktų žmones, išmokytų džiaugtis esama akimirka ir tuo ką turi. Bet valdžia žino, kad karo nebus, štai naujai suformuota Vyriausybė pilnu sąstatu išvyko vizitui į Ukrainą, o juk tai didelis neatsargumas, jei kiltų karas - žūtų visi iškarto.

Valdžia gąsdina karu, kad nukreiptų piliečių dėmesį nuo šalies vidaus problemų, kurių ji nesugeba spręsti.

Viešumoje matosi ir girdisi skaldantys ir projektuojantys politikai, tie kurie geba reflektuoti (yra depresinėje pozicijoje), tyli ar viešumoje jų nesimato.

Piliečiams pateikiama ne visa, o tik dalis iškreiptos informacijos, stebime ją kaip šou arba tikrovę iškreipiančius Holivudo filmus.

Valdžia nesako, kad nesusitvarko, kad nežino kaip spręsti sudėtingas problemas ir situacijas.

Kontroliuojanti ir manipuliuojanti vadovė (motina). Darbuotojai tokią vadovę palaiko ir gina.

Neisiu į protestą, nes mane gali nufilmuoti, užfiksuoti - represuoti.

Tie kurie priešinosi okupantams prieš 80 metų buvo išvežti į tremtį - represuoti.

Kolektyvinė trauma - valdžios prievartos naudotos prieš savo piliečius atgarsiai?

Lyg ir norisi stovėt ir kovot už savo vertybes, bet prisiminus prieškario trėmimus, tai baisu darosi. Tie kurie kalbėjo, bandė priešintis, kovojo, tiems nepasisekė.

Tas nerimas iš kažkur... iš kažkur iš tų tokių generation traumų, kad mes kartais atkartojam, tai ką mūsų... ar mes patys jautėm, ar mūsų tėvai, ar seneliai... aš labai tą pajaučiau. Mano vyras yra žydų kilmės, jo seneliai pabėgo iš Baltarusijos. Ir jie niekada... niekada nėra šnekėję apie savo patirtį. Kai buvo protestai dėl valdžios antisemitizmo apraiškų, sakau „gal tu nori nueiti?“... Jo pirma tokia nu visiškai reakcija: „Ne, mes niekur neisim, nes gali būt filmavimas, žmonės bus užfiksuoti“. Iš instinkto, ne iš savo asmeninės, o ankstesnių kartų patirties.

TEMŲ ANALIZĖ

Asmeninėje gyvenimo sferoje yra viskas gerai, o viešoji sfera kelia daug nerimo. Jaučiamės saugūs namuose, šeimose, darbuojamės ir su asmeninėje sferoje kylančiais iššūkiais susitvarkome. Grupė dalinosi asmeniniais pasiekimais, nusiraminimais, asmeninėmis nerimo įveikimo strategijomis, pvz., susikaupiame ties konkrečiomis užduotimis, džiaugiamės buvimu „čia ir dabar“ su anūkais, skiriame laiko hobiams, įsitraukiame į bendruomenes. Tačiau įvykiai platesniuose nacionalinės ir tarptautinės politikos kontekstuose kelia nerimą, baimę ir nepasitikėjimą. Viešoji sfera tokia neapibrėžta, kompleksiška, nenuspėjama, nuvilianti ir skatinanti bejėgystę, kad norisi nuo jos atsiriboti, pabėgti, susikoncentruoti į save ir artimiausią savo aplinką (ryšius), arba į mažesnes bendruomenes, kurias galima aprėpti, apčiuopti, bent jau jausti, kad situacija yra kontroliuojama.

Karo nerimas tęsiasi ne pirmus metus, kasdien žiniose girdime apie karą. Toks jausmas, tarsi gyventume karo išvakarėse, tik nežinome kada tiksliai karas prasidės. Pavargome karo laukti, labai norėtume turėti aiškią karo pradžios datą, nes tas laukimas, nuolatinės kalbos apie karą ir nežinomybė mus vargina. Gal nuolatos apie karą kalbėdami – jį prisišauksime (namuose laikomas šautuvas gali ir iššauti).

Didėja įtarumas, kad valdžia kažko nepasako, kažką slepia, nutyli. Į valdžią projektuojama visagalybė, manoma, kad ji privalo žinoti atsakymus ir sprendimus, tačiau ši iliuzija greitai sugriaunama matant, kad valdžia neišpildo lūkesčių. Atsiranda nusivylimo jausmas, kaltinimas, kad valdžia apsivogusi, korumpuota, neskaidri, apsimelavusi arba tiesiog sutrikusi ir pasimetusi. Grupė darydama prielaidą, kad valdžia žino bet nesako, galbūt gina autoritetą. Nenori pripažinti arba nenori sau prisipažinti, kad galbūt valdžia tikrai nežino, kaip spręsti susidariusią situaciją. Saugiau ar ramiau galvoti, kad tiesa nuo mūsų (paprastų piliečių) yra slepiama, nes tada daroma prielaida, kad kažkas žino ir tas kažkas kas žino – išspręs, sutvarkys tą netvarką.

Manoma, kad rinkimus laimėjo teisti, neišsilavinę, prieštaringos reputacijos ir vertybių žmonės. Kodėl? Gal todėl, kad tie kurie valdžioje dėjosi moraliais, bet buvo pagedę, t. y. korumpuoti, apsimelavę ir pan. Tai kaip ir neturime ko prarasti, naujai išrinkti nėra blogesni už buvusius. Tai koks skirtumas? O gal slapta, pasąmoningai žavimės tais, kurie leidžia sau pažeisti įstatymus, nesilaikyti įstatymų ir taisyklių, nes jei būtume jų vietoje, tai darytume tą patį? Įstatymų nesilaikymo normalizavimas, o gal ir pavydas, jei turėtume, tai mes pasinaudotume galimybe nesilaikyti įstatymų.

Lietuvos vaidmuo pasaulyje suvokiamas kaip menkas, todėl krizės pasaulyje kelia didesnį nerimą, nei krizės Lietuvoje, nes prie vietinių valdžios krizių ir pasikeitimų po kiekvienų rinkimų, mes jau esame įpratę, daug didesnę įtampą kelia nusistovėjusios pasaulio galingųjų galių pusiausvyros persiskirstymas.

Karo nerimo situacijoje vyksta individuali išlikimo strategijų paieška. Joga, maldos, menas ir aktyvūs pasiruošimo karui veiksmai gali padėti įveikti laukimo keliamą nerimą. O ką darysime, jei iš tikrųjų kils karas? Vieni žino, ką darys, o kiti – ne. Tie kurie jau apsisprendė, gali džiaugtis, kiekviena taikos diena. Vieni eis kariauti, o kiti ginklu nesipriešins, gal bėgs, o gal susitaikys ir prisitaikys. Mintis apie pasipriešinimą išoriniam agresoriui slopina per kartas perduodama pralaimėjimo okupantui trauma, kontroliuojančio, manipuliuojančio, persekiojančio ir represuojančio autoriteto vaizdiniai.

HIPOTEZĖ:

Žmonių gyvenimas tarsi teka įprasta vaga, tačiau tebesitęsiantis karo, tobulėjančių technologijų ir pasaulio galios centrų persiskirstymo nerimas ir baimė verčia juos atskirti asmeninę ir socialinę (viešąją) gyvenimo erdves. komforto ir stabilumo ieškoti mažesnėse, lengviau kontroliuojamose aplinkose. Ši prisitaikymo strategija padeda spręsti su dvasine ir emocine sritimi susijusius klausimus, tačiau fizinio saugumo klausimas karo atveju išlieka atviras ir generuoja stiprius bejėgystės jausmus, o visagalybė nesąmoningas troškimas projektuojamas į politinius autoritetus. Žmonės tikisi arba labai nori tikėti, kad valdžia žino ir gali kontroliuoti geopolitinę situaciją, nors valdžios negalėjimas rasti sprendimų, tik stiprina nusivylimo ir bejėgystės jausmus.

Ataskaitą parengė:

Jolita Buzaitytė-Kašalynienė,
Agnė Mažvilaitė,
Žilvinas Mažeikis
Jonas Gustainis